

הצהרת בלפור עברה קריאה ראשונה בכנסת * התנגשות עם ח"כ אריה בן-אליעזר * מזימה חדשה להעלות את אחוז החסימה * למי בכלל נתונה הזכות לדבר על מולדת

הבדיון של בלפור

ויתר על זכות הדיבור, מתוך טענה (צודקת, כשלעצמה) כי אין זה מעניינה של הכנסת הכללי-ישראלית לספל במאורעות של התנועה הציונית.

לסתום את פינו — בכל מחיר

הדבר הראשון ששמעתי, בהגיעי לבניין לפתיחת המושב השלישי של הכנסת, היה לחשרחש שכבר בין יוערדבר: מני וגמור עכשיו עם מפא"י, בשיתוף עם המפד"ל וחרות, להעלות בהרבה את אחוז החסימה.

העיתוי אינו מיקרי. פתיחת מושב החורף מסמן את גמר מחצית תקופת כהונתה של הכנסת הששית. עתה החלה המחצית השניה. ממילא מתחיל כל פוליטיקאי מיקצועי לחשוב ברצינות על הבחירות הבאות.

רעיון אחוז החסימה הגבוה הוא מזימה, שבאה לשלול מחלקים ניכרים של הציבור את ייצוגם בכנסת. הוא בא לסתום את הפה לכל מינוע, הדוגל בגישה חדשה. הוא בא להנציח את הקארטל של המפלגות הגדולות, העשירות, המאוכלסות, המחלקות ביניהן את שלל המישטר.

מפא"י מוכנה לשלם עבורו מחיר יקר. היא תצטרך לחתור על סיעת פועלי-אגודת-ישראל, המשמשת בידיה מכשיר להורות המחיר של המפד"ל. היא תצטרך לקבץ יחד ברשימה אחת את כל הקהילינגים הערביים שלה, השונאים זה את זה. היא תצטרך לסכן את קיומם של הליברלים העצמאיים, ובכך לחזק את גח"ל.

מדוע? מהו הדבר הנראה לה כליכך חשוב, עד כי מחיר זה נראה כדאי לה? על כך תיתכן רק תשובה אחת: חשוב לה לסתום את קולנו שלנו. חשוב לה לסלק בעוד מועד את הכוח החדש מן הכנסת, ולהוכיח כי לשום כוח חדש אין סיכוי במדינה.

מפא"י אינה יכולה לשכוח את קיומנו בכנסת. כי קולנו שונה מכל הקולות. הדבר בלס דחוק השבוע, כאשר נאמנו שני נאומים רעיוניים יסודיים — פעם בחיכוך המדיני, ופעם בשיבה ה"חגיגית" על הציונות. בשני המיקרים אמרנו דברים שהיו חרוקים מדברי כל שאר הנאומים — דברים ששום נואם אחר בכנסת לא יכול היה לאמנם.

אותו שבוע הגשנו שורה של שאלות, ששום סיעה אחרת לא יכלה להגישן. למשל:

- **לשרי-הבטחון:** האם גרם מישנה ישראלי כלשהו לסרגיה של סיבוע אילת? מה גרם לעיכוב בהגשת העזקה לאנשי הצוות אחרי הסיבוע?
- **לשרי-הבטחון:** מה בדעתך לעשות כדי לשים קץ לשערוריית הסרמפיים של החיילים, הממתנים עתה שוב שעות על גבי שעות בכבישים?
- **לשרי-התחבורה:** מדוע לא הביא משרד-התחבורה בשעתו לידיעת משרד-האוצר שיש פער של מיליון ל"י בין מחירי האוניות נילי ובילי של סומרפין?
- **לשרי-האוצר:** מדוע העלים משרד-האוצר מידע ועתיד-הכספים של הכנסת אינפורמציה חיונית, כשביקש אישור לערבויות ממשלתיות לסומרפין? היכן נעלם מכתב-ההמלצה המקורי של הדי"ר צבי דינשטיין בנדון?
- **לשרי-המשטרה:** האם נכון כי המשטרה גילתה שהקאופרטיב דן הגיש דו"ח כוזב על שיעור פליטת העשן של האוטובוסים שלו? האם מליץ משרד-המשטרה על ביטול האישור שניתן לדן לשמש כבוחן מורשה של האוטובוסים שלו?

אותו זמן הגשנו הצעת-חוק, שלפיה יהיה דרוש אישור הכנסת לכל צו, מינשר או תקנה שיוצאו מטעם המושלים הצבאיים בשטחים המוחזקים, כפי שהוא דרוש לתקנות-שעת-חירום בשטח מדינת-ישראל עצמה.

אם עוד היתה דרושה תזכורת למפא"י, מדוע צריכים לחסל את קיומנו בכנסת הבאה, הרי הונח השבוע על שולחן הכנסת דו"ח על עבודת השנה השניה של כנסת זו. הוא הכל את העובדות הבאות:

סיעתנו, המהחזקת 0.8% בכנסת (למרות שקיבלה 1.2% בבחירות) הגישה 15% מכל ה"שאלות במשך השנה. בהגשת שאלות היא עומדת במקום השני בין הסיעות, מיד אחרי סיעת גח"ל, שהכילה ברוב ימי המושב 26 ח"כים. בגלל סעיף סתימת-הפה לגבי הצעות-לסדר-היום, יכולנו להשמיע רק 5% מכל ההצעות שהושמעו במושב זה. מבין חמש ההצעות שלנו, שלוש הועברו עלידי הכנסת לדיון ב"חוק". דה. הבאנו לדיון שתי הצעות-חוק פרטיות — שהן קרוב ל-10% מכל ההצעות שנדונו. הרו"ח אינו מכיל את רשימת הנאומים. נאומי סיעת-היחיד שלנו עלו על 10%.

אך כמובן שלא מספר הנאומים שלנו הרגיו, אלא בעיקר תוכנם.

"יש לך מולדת פרטית?"

אומי בוויכוח המדיני הגדול על הודעת ראש-הממשלה, שבו נפתח המושב, היה חזרה מילולית על הדברים שכתבתי במדור הנדון בשבוע שעבר ("להכריע — מיד"). להפתעתי, הקשיבו הח"כים לנאום זה בתשומת-לב שקטה, ללא התפרצויות של זעם. אולם הנאום גרם בעקשין לסערה, כאשר קם אריה בן-אליעזר להשיב בשם חרות. סערה זו התפתחה מחילופי-דברים, שהתחילו בשקט וגברו עם המשך הנאום:

אריה בן-אליעזר: ... שמחתי היום שחברי-הכנסת אבנרי כבר לא הציע לנו שלום עם נאצר, כפי שהציע בחודשים שלפני מלחמת ששת-הימים, כאשר האמין באמונה שלמה שאמנם אפשר להגיע לידי שלום עם נאצר. היום הוא מציע שנגיע לידי שלום עם איזה אישים מיסטריות, שהוא פגש בארצות-הברית.

אורי אבנרי: גם עם עבד-אל-נאצר.

אריה בן-אליעזר: חברי-הכנסת אורי אבנרי, אתה יכול גם עם נאצר לעשות שלום. עם ישראל, כנראה, אינו רוצה, עם ישראל אינו יכול, עם ישראל מנסה. הוא ניסה עשרות בשנים. אתה, אורי אבנרי, עושה עוול רב לעם ישראל, שיש בידך האפשרות להביא לידי שלום עם מצרים, אף זו של נאצר, ואינך עושה זאת.

אורי אבנרי: איזה מין סיעון הוא זה? ממשלות עושות שלום, לא אפוזיציות.

אריה בן-אליעזר: תודה לאל שאתה אינך ממשלה...

אחרי-כך עבר בן-אליעזר לתביעה לספח את שטח-הכיבוש למדינה:

אריה בן-אליעזר: זכות העם השני תמיד מובטחת במדינת-ישראל. מדינת-ישראל איננה מדינה הומוגנית. זו מדינת-ישראל שיש בה מקום ליהודים, לנוצרים, לדרוזים ולטוטים למים, עם זכויות מלאות.

אורי אבנרי: היא מדינה יהודית, לפי מגילת העצמאות.

אריה בן-אליעזר: ואי מדינה יהודית, בדיוק כמו שיש מדינה אנגלית שבה יושבים

א.ת. החוכמה הטובה ביותר השמיע גיימס רוזנטל, הכתב הפרלמנטרי של הארץ: "היום עומדת הכנסת לאשר את הצהרת בלפור בקריאה ראשונה."

היתה זאת הלצה גבואית. כי הישיבה החגיגית של הכנסת, לציון שבעים שנה לקונגרס הציוני הראשון וחמישים שנה להצהרת בלפור — דמתה מכל הבחינות לקריאה הראשונה של חוק שיגרת. גם ברמת החיכוך, וגם בצורתו.

הכנסת הזאת פשוט אינה מסוגלת להיות חגיגית — חוץ מאשר ביום פרוץ מלחמה. הפעם נעשה הכל כדי להבטיח חגיגות. הרבא נשיא-המדינה. הוזמנו כל ראשי המישטר, לענפיו ולשלוחותיו. הוזמנו אפילו שגרירים זרים.

מה קרה? אחרי השעה הראשונה הלך הנשיא. אחריו זרמו החוצה כל גדולי המדינה — החל בראשי צה"ל וכלה בשופטים העליונים. אפילו השגרירים הזרים הסתלקו. בשעה השניה היה היציע ריק מאדם (וולת הנאמן האחרון, יצחק טבנקין, שזקנו הלכנו המגדל הבהיק מבין השורות הריקות). באולם נותר קומץ של ח"כים, שאחדים מהם היו שקועים בקריאת עיתוני-הערב, בשעה שחבריהם העלו על נס את קדושיהם הפרטיים, איש-איש וקדושו שלו. רפ"י את בן-גוריון, חרות את ז'בוטינסקי, אחדות-העבודה ומפ"ם את בורוכוב וא"ד גורדון. זה היה, בסך הכל, מעמד מביש. הוא הוכיח, יותר מכל, את הצביעות היסודית של המישטר הציוני. שהרי אילו היה משהו מן הציונים המקצועיים האלה מתייחס בקורטוב של רצינות לציונות, לא יכול היה לקרות מה שקרה.

אחרי שהוחלט כי כל סיעה תישא את דברה במשך עשר דקות, לא טרחה אף סיעה גדולה אחת להעמיד את המנהיג הראשי שלה כנואם. בשם חרות דיברה אסתר רוזילנאור, שאינה נואמת במריקה. במקום מנחם בגין, בשם רפ"י לא הופיע בן-גוריון, ובשם מפ"ם לא הופיע יערי או חזן. חוץ מפניחם רוזן, לא דיבר אף מנהיג ציוני מרכזי אחד.

אם כן, מדוע בכלל היה צורך להשמיע מלל רב-טעתי זה? הסיבה היא אקטואלית, ואין לה שום קשר עם תפארת הציונות. מומחיה-הפירסום של לוי אשכול פשוט החליטו שעליו לדבר במעמד חגיגי זה, כחלק ממסעו להעמיד בצל את אמן-הפירסומת משה דיין. מכיון

לפני 50 שנה: הגנר אלנבי נכנס ללשעזר העיר-העתיקה

שכן, תבעו שאר הסיעות הגדולות ייצוג לעצמן, כדי שמפא"י לא תפקיע את הציונות לעצמה. (דין, שגרם לכל הצרה, לא הופיע כלל. במשך כל השבוע הראשון הזה של המושב, הוא בכלל לא כיבד את אולם הכנסת אף לרגע אחד בנוכחותו, למרות ששהה בבניין. הוא בא ליישבת סיעת רפ"י, בקומה החמישית. ולא נכנס לאולם אפילו בשיא החיכוך על ענייני החוץ והבטחון.)

אחרי בריחת הקהל רוב הח"כים, נותרו באולם רק הנאומים וחבריי-סיעותיהם. כל נואם שסיים את דבריו מיהר לחזור הביתה, יחד עם חברי סיעתו, שהמתינו לנאומי רק מתוך נימוס. בשעה 14.00, כשדיבר ישראל בן-מאיר (מפד"ל), נכחו באולם 28 ח"כים, ובכללם שלושה שרים (כולם שרי המפד"ל, כמובן). כשדיבר יצחק נבון (רפ"י), בשעה 14.10, נותרו 22 ח"כים, ולא נכח עוד אף שר אחד. כשדיבר אליעזר שוסטק (תמרכז החופשי), בשעה 14.45, נותרו 13. בערך כמספר הזה נכח גם כשהגיע תורי, והשמעתי נאום שתימצת את גישתנו לציונות (ראה מיסגרת). הייתי הנואם האחרון, כי שמאל מיקונים, שתורו בא אחרי,